

Tillämpningsanvisning intern styrning, uppföljning och kontroll - riskhantering

Inledning

Denna anvisning tydliggör styrelsens ansvar och krav med avseende på riskhantering i koncernen Göteborg Energi. Utgångspunkt är Göteborg Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll.

Syfte

Koncernens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten ska vara systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad, och med rimlig grad säkerställa att:

- verksamheten bedrivs ändamålsenligt och effektivt med fokus på kvalitet för den verksamheten riktar sig till
- verksamheten har ett nytänkande och långsiktigt bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv
- lagstiftning, föreskrifter och riktlinjer som berör verksamheten följs
- information om verksamheten och den finansiella rapporteringen är tillförlitlig och tillräcklig

Styrning, uppföljning och kontroll ska bidra till att oavsiktliga och avsiktliga fel och brister kan upptäckas i tid, säkra tillgångar och förhindra förluster. Risken för förekomst av oegentligheter skall alltid vara en del av styrelsens riskhantering, enligt riktlinjen.

En rimlig grad av säkerhet innebär att göra en avvägning mellan kontrollkostnad och nytta. Förutom ekonomiska faktorer ska vikten av att upprätthålla förtroendet för verksamheten vägas in.

Omfattning

Denna anvisning anger övergripande inriktning och ram för riskhantering i koncernen. Riskanalyser som ska upprättas enligt lag och andra föreskrifter berörs inte här.

Ansvar

Bolagets styrelse har ansvar för intern styrning och kontroll vari riskhantering är en väsentlig del. Styrelsen ska fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera den interna kontrollen. Verkställande direktör ansvarar för riskhanteringen, enligt vd-instruktion och styrande dokument från Göteborgs Stad samt Göteborgs Stadshus AB. Det inkluderar att verkställande direktören ska tillse att intern kontrollplan och åtgärdsplan för identifierade risker upprättas samt underställs styrelsen för beslut. Koncernledningen ska tillse att mål, regler och anvisningar följs.

Riskhantering

Riskhanteringen ska vara en integrerad del i styrelsens styrning och vara en del i beslutsfattandet vid prioritering och val av olika handlingsalternativ för att uppnå verksamhetens mål eller säkerställa verksamhetens förmåga att utföra sitt uppdrag, enligt Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll. Göteborg Energi tillämpar ett medvetet och balanserat risktagande inom förutbestämda ramar där affärstransaktioner granskas utifrån lönsamhets- och riskperspektiv.

Med riskhantering avses, enligt Göteborgs Stads riktlinje, samordnade aktiviteter för att styra och leda en organisation med avseende på risk. Att identifiera, analysera och utvärdera risker och där efter besluta om hur riskerna ska behandlas och följas upp är en del av riskhanteringen. Syftet är att skydda och skapa värde för organisationen. Det innebär att hantera nackdelarna och tillvarata möjligheterna. Utmaningen är att prioritera och fördela resurser som optimerar riskprofilen. I riskhantering ingår krishantering och beredskap.

Effektiv och ändamålsenlig riskhantering är en förutsättning för framgångsrik verksamhet med acceptabel riskexponering. Riskhantering ska säkerställa att risker löpande hanteras samt att utvecklingen av såväl enskilda risker som totala riskexponeringen följs. Ett riskbaserat arbetssätt ska öka riskmedvetandet och riskförståelsen samt bidra till att tydliggöra och fånga nya utvecklingsmöjligheter vilka ska kanaliseras tillbaka till strategi- och målarbetet. Genom god riskhantering ökas kvaliteten i det strategiska beslutsfattandet.

Utgångspunkten för att riskhanteringen ska bli verkligt effektiv är att den tydligt måste knytas till verksamhetens mål, skyldigheter eller uppdrag – som formuleras i lagstiftning, reglementen, bolagsordning, ägardirektiv, riktlinjer, budget och planer. Att uppfylla krav är en del av förmågan att utföra uppdraget. Grundläggande i arbetet med riskhantering är därför att mål, krav och uppdrag klarläggs.

Den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen utvärderas varje år genom riskanalyser, internkontroller och internrevisioner. För att kunna säkerställa att Göteborg Energis verksamhet bedrivs med tillfredsställande styrning, uppföljning och intern kontroll ska tydliga rutiner och system finnas för att:

1. identifiera risker
2. bedöma och analysera risker
3. planera och vidta åtgärder som eliminerar, reducerar eller accepterar riskerna
4. utvärdera effektiviteten av åtgärderna

Rutiner för styrning, uppföljning och kontroll ska hållas uppdaterade och tillgängliga i koncernens ledningssystem.

Riskhantering ska ske kontinuerligt staber, affärs- och verksamhetsområden, väsentliga processer och projekt samt vid större förändringar i verksamheten. Risken för förekomst av oegentligheter ska alltid vara en del av koncernens riskhantering i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje. Risker som negativt kan påverka möjligheten att uppnå koncernens mål konsolideras från verksamheten och sammanställs till en samlad riskbild för koncernen.

Utifrån de riskanalyser som upprättas i bolag, staber, affärs- och verksamhetsområden samt den konsoliderade riskanalys ska åtgärdsplaner och internkontrollplan upprättas för att säkerställa god intern kontroll.

Risker kan vara strategiska, interna eller externa. Affärsrisker, miljö, arbetsmiljö, säkerhet och informationssäkerhet ingår i koncernens riskområden. Risker identifieras och beskrivs i kategorierna strategiska risker, operationella risker, efterlevnadsrisker och finansiella risker.

Samlad riskbild

I samband med framtagandet av affärsplan/budget ska identifierade risker efter värdering och prioritering sammanställas i en samlad riskbild. Den samlade riskbilden ska beskriva åtgärder som har införts och nya åtgärder som behöver vidtas. Det ska också framgå vilka eventuella nya åtgärder som kommer att vidtas för att hantera identifierade risker. Bedömning redovisas brutto dvs hur

statusen ser ut vid värderingstillfället, sannolikheten att risken inträffar och konsekvenserna om risken skulle inträffa med de åtgärder som i dagsläget finns på plats. Vad som är mest väsentligt måste alltid bedömas med utgångspunkt i uppdrag, skyldigheter och mål för verksamheten.

Syftet med den samlade riskbilden är att ge en bild över verksamhetens mest väsentliga risker utifrån ett styrelseperspektiv.

Intern kontrollplan

Intern kontrollplan ska årligen upprättas för att utvärdera effektiviteten av införda åtgärder. Den ska innehålla de områden eller processer som särskilt ska granskas under kommande verksamhetsår för att verifiera att åtgärderna har avsedd effekt. Syftet är ta reda på om den interna kontrollen i verksamheten fungerar på ett tillfredsställande sätt men även att kunna ifrågasätta befintliga åtgärder och vid behov komma med förbättringsförslag (nya åtgärder).

Uppföljningen av den interna kontrollplanen ska ske i den omfattning som fastställs av styrelsen.

Affärs- och verksamhetsplaner

Göteborg Energi AB:s verkställande direktör ska med utgångspunkt i ägardirektiv, stadens budget, tillämpliga lagar och förordningar samt andra relevanta omvärldsfaktorer årligen utarbeta en treårig affärsplan för koncernen, och verkställande direktör för dotterbolag ska upprätta affärsplan för respektive bolag. Affärsplanen ska visa övergripande och långsiktig inriktning för verksamheten utifrån ekonomiska förutsättningar, nuläge och förändringar kopplade till fullgörande av Göteborg Energis uppdrag och kundbehov. Den utgör underlag för ettåriga verksamhetsplaner och budget.

Styrelsen

Enligt Göteborgs Stads riktlinje ska bolagets styrelse senast siste december, om inte annan tidpunkt meddelas, besluta om budget/affärsplan för det kommande året. I anslutning till detta har styrelsen att ta beslut om den samlade riskbilden och intern kontrollplan, enligt riktlinjen senast i februari. Intern kontrollplan för innevarande år ska följas upp och rapporteras till styrelsen. Tillämpningsanvisning för riskhantering i koncernen ska årligen ses över och fastställas av styrelsen för Göteborg Energi AB.

Verkställande direktör

VD ska se till att vara så informerad att styrelsen kan ta sitt ansvar för verksamheten och löpande fatta beslut om nödvändiga åtgärder och korrigeringar utan oskäligt dröjsmål. VD har, utöver vad som anges i ägardirektiv och instruktion från styrelsen, alltid ett ansvar att på eget initiativ informera bolagets styrelse om förändrade förutsättningar och händelser som kan vara av väsentlig betydelse för verksamheten.

Uppföljning och rapportering

Styrelsen ansvarar för uppföljning av dels den egna verksamheten, såsom beskrivs i reglemente och ägardirektiv, dels kommunfullmäktiges inriktningar, mål och uppdrag. Rapportering till kommunstyrelse och kommunfullmäktige ska ske utifrån ett väsentlighetsperspektiv, och samordnas i enlighet med ägardirektiv.

Uppföljning av verksamhetens riskbild och beslutade åtgärder ska ingå som en del av den löpande uppföljningen.

I koncernens ledningssystem finns dokument som styr vårt arbetssätt, affärs- och verksamhetsplaner samt beskrivning av hur vi följer upp verksamheten. Ledningens genomgång, som sker enligt gällande rutin, inkluderar uppföljning av ledningssystemets tillräcklighet och behov av förbättring.

Styrelsen och VD ska i samband med årsrapportens upprättande redovisa och yttra sig om den verksamhet som bolaget bedrivit under kalenderåret bedöms ha varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna i enlighet med bolagsordningen.

VD ansvarar för uppföljning av affärsplan och budget. Uppföljningens resultat ska bidra till kontroll, lärande och utveckling av verksamheten. Uppföljningen ska vara heltäckande och belysa hur verksamheten utvecklas i förhållande till inriktningar, mål och uppdrag som fastställts i budget och affärsplan.

Uppföljning av verksamhetsplaner sker inom respektive verksamhetsområde. Affärsledningarna har regelbunden uppföljning med berörda verksamhetschefer och koncernens ekonomidirektör. Rapporteringen sker med avseende på väsentliga händelser, ekonomi, mål, aktiviteter och risker. Uppföljning av verksamhetens riskbild och beslutade åtgärder ska ingå som en del av den löpande uppföljningen. Status följs upp under året och återrapporteras till styrelsen årligen i samband med att beslut tas om kommande åtgärdsplaner och intern kontrollplan.

Intern kontrollplan följs upp och rapporteras till koncernledningen under året, och till styrelsen för godkännande i samband med att samlad riskbild och intern kontrollplan för nästa år fastställs.

Ansvarslinjer och roller

Riskhanteringen genomförs i tre ansvarslinjer.

Första ansvarslinjen Ledning och chefer i verksamheten	Andra ansvarslinjen Risk-controller ERM-ansvarig CISO Säkerhetsansvarig	Tredje ansvarslinjen HSEQ (för kvalitet, miljö och arbetsmiljö)
Ansvarar för risk och åtgärder som behöver vidtas för att hantera risker och utreda konsekvenser. Ansvarar för att upprätthålla effektivt system för styrning, uppföljning och kontroll.	Upprättar anvisningar och styrande rutiner för bolagsövergripande riskhantering och intern kontroll. Följer och analyserar total riskexponering. Stödjer verksamheten med expertkunskap.	Ansvarar för utvärdering och validering av effektiviteten i riskhantering och system för styrning, intern kontroll.

Utanför linjen sker kontroller av oberoende granskare såsom lekmannarevisorer och Göteborgs Stads stadsrevision, externa revisorer och tillsynsmyndigheter.

Anslutande dokument

- Rutin för riskhantering inom Göteborg Energi, S-2017-00275
- Styrprinciper för koncernen Göteborg Energi, S-2015-00263
- Planera och följa upp S-2011-00146, rutin
- Bolagsstyrning S-2016-00182, rutin